خراسان روزنامه صبح ایران
پنج شنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۷ .اول رمضان ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۸۲۱

۴ چالش و راهکار برای اثربخشی قانون حداکثر استفاده از توان تولید داخل

قانون حداکثر استفاده از توان تولید داخل با ۴ ضعف اساسی: عدم انتخاب شاخص مناسب برای اندازه گیری عمق ساخت داخل، ضعف مکانیزم های کشف تخلفات، فقدان ضمانت اجرایی در قانون و بی توجهی به سامانه «پروژه‌ها، مناقصات و قراردادها» مواجه است. این موانع را می توان با راهبردهای عملیاتی: اندازه گیری توان داخل با رویکرد «بنگاه محور، استفاده از مکانیزم عمومی افشای فساد، جرم انگاری رسمی تخطی از قانون و شفاف سازی مناقصات پروژه‌ها رفع کرد.

آسیب شناسی قانون ۲۲ ساله حمایت از توان فنی و مهندسی تولید داخل، در آستانه اصلاح قانون

قانون روی کاغذ مانده حمایت از تولید داخل

محمد حقگو- اصلاحیه قانون استفاده حداکثری از توان داخلی، با عنوان «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» در صف بررسی و تصویب مجلس قرار گرفته است. با این حال، این قانون که ریشه ای ۲۰ ساله در تاریخ قانون گذاری کشور دارد و یک بار هم در سال ۹۱ بازنگری شده، در پی نویس اصلاحیه جدید نیز ایرادات اساسی دارد. در گزارش پیش رو، ضمن اشاره‌ای به اهمیت این قانون، مروری بر فراز و فرود ۲۰ ساله آن خواهیم داشت و به آسیب شناسی و ارائه راهکارهای موثر و اجرایی برای اثربخش شدن این قانون اشاره خواهیم کرد.

■ **دولت بزرگ، فرصت پیش روی تولید داخلی در ایران!**

در شرایطی که برخی تحلیل ها بر اساس قانون بودجه، سهم دولت از تولید ناخالص داخلی را ارقامی حدود ۷۰ درصد بیان می کنند، با این حال، آمارهای مرکز آمار ایران از کف سهم دولت از GDP، یعنی مخارج دولت، نشان می دهد که دولت قطعاً در ۱۵ درصد تولید ناخالص داخلی، نقش مستقیم دارد و احتمال دارد اگر دیگر ابعاد حضور دولت در اقتصاد مانند مخارج سرمایه گذاری، حضور دولت در شرکت ها و ... را بخواهیم محاسبه کنیم، به احتمال زیاد، رقم یادشده به بیش از ۲۰ درصد خواهد رسید. گزارش رسمی مرکز آمار ایران نشان می دهد آخرین رقم ثبت شده برای تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت در سال ۹۵، ۷۲۳ هزار میلیارد تومان بوده است. لذا اگر طبق فرض ما، سهم ۲۰ درصدی دولت از آن را در نظر بگیریم، مشاهده می شود که دولت عملاً در بیش از ۱۴۴ هزار میلیارد تومان تولید ناخالص داخلی ایران حضور مستقیم دارد. قطعاً این میزان زیاد و قابل توجه، می تواند به عنوان یک اهرم برای سیاست گذاری های کلان همچون حمایت از کالا و در مرحله بعد، حمایت از کار و اشتغال ایرانی به کار بیاید. این مهم در یکی دو دهه گذشته در عرصه قانون گذاری کشور مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به موارد فوق و در راستای حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه ها، قانونی با موضوع استفاده از حداکثر توان داخلی در سال ۷۵ تصویب شد. این قانون بعد از ۱۶ سال به دلیل نارسایی هایی اصلاح شد اما شواهد حاکی از آن است که تمام این تلاش ها، در نهایت نتوانسته است به ارتباط ارگانیک میان دولت و بخش خصوصی داخلی برای تامین نیازهای کالایی و خدماتی دولت منجر شود.

■ **عملکرد ناموفق قانون مصوب ۱۳۷۵**

قانون سال ۷۵ در این زمینه را می توان نخستین قانون در طول دوران قانون گذاری کشور دانست که تلاش داشت با تعریف مجموعه ای سازگار و پیوسته از سیاست گذاری ها در حوزه استفاده از توانمندی های ساخت داخلی کشور، اهداف مطرح شده برای آن را برآورده کند. می توان گفت سه عنصر کلیدی این قانون، الزام بخش عمومی به ارجاع کار به شرکت های ایرانی، ساختار نظارت و ضمانت اجرایی بود. در این قانون، در خصوص الزام بخش عمومی به ارجاع کار به شرکت های ایرانی، مقرر شده بود حداقل ۵۱ درصد ارزش انجام کار به دست شرکت ایرانی باشد و بدین ترتیب، ارتباط کارفرما با پیمانکار خارجی، به ارتباط کارفرمای دولتی با پیمانکار ایرانی الاصل تبدیل می شود. بر مبنای این قانون همچنین، در صورتی که امکان حضور پیمانکاری به صورت کامل توسط شرکت های ایرانی در پروژه ای وجود نداشت، با پیشنهاد دستگاه اجرایی و تصویب شورای اقتصاد، مشارکت از طریق شرکت های ایرانی - خارجی مجاز شمرده می شود. بدین ترتیب این قانون طرف های خارجی شرکت کننده در مناقصات بخش عمومی را ملزم می کرد تا برای حضور در بازار ایران، به نوعی همکاری فنی و انتقال دانش به پیمانکاران ایرانی را بپذیرند. این موضوع از منظر حفظ سرمایه دانشی پروژه ها نزد دولت مهم بود چرا که در پروژه های تکرارپذیری همچون فازهای پارس جنوبی، فولادسازی ها، صنایع سیمان، قطارهای شهری و ... ارجاع کار به پیمانکاران متنوع خارجی، منجر به این می شد که اطلاعات فنی پروژه ها در نهایت بدون هیچ گونه استفاده بعدی، صرفاً نزد دولت انباشته شود. در حالی که اگر ارتباط بین پیمانکاران ایرانی و خارجی به نحوی برقرار می شد، تجربیات و دانش پروژه ها در پروژه های بعدی قابل استفاده بود و این به معنای توانمندشدن پیمانکاران ایرانی بود. در این قانون، همچنین سازمان برنامه و بودجه به عنوان یک نهاد فرابخشی، متولی نظارت یا به عبارت دیگر، نهاد تنظیم گر در اجرای قانون تعیین شده بود و مسئولیت کارگروه نظارتی را عهده دار بود. این کارگروه نظارتی در ذیل خود، مشتمل بر یک کارگروه کارشناسی بود که سازندگان بخش خصوصی و تشکل های صنفی آن ها به عنوان مطالبه گر در مقابل کارفرمایان بخش عمومی صاحب رای بودند. بنا بر گفته های قاضی پور، سخنگوی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی، یکی از مسائل اساسی که این قانون بدان اشاره داشت اما عملاً در سازو کار، ناموفق بود، موضوع تعیین حد نصاب تولید داخل برای خرید کالا و خدمات بود که این مسئولیت در قانون یادشده به شورای اقتصاد سپرده شده بود. در هر حال به گزارش ایرنا به نقل از «گزارش کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی مجلس، درباره اجرای قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تامین نیازهای کشور»، سازو کار نظارتی در آن قانون، به دلایل مختلف نظیر نبود سازمان دهی اجرایی و همکاری موثر میان دستگاه ها و وزارتخانه ها، موفق نبود. همچنین در این زمینه و نیز در خصوص اصلاحیه این قانون که در ادامه می آید، نقایص ساختاری وجود دارد که در ادامه گزارش بدان اشاره خواهد شد.

■ **قانون اصلاحی ۹۱ که باز هم افاقه نکرد**

قانونی که در سال ۷۵ تصویب شده بود، پس از ۱۶ سال و در سال ۹۱، اصلاح شد. یکی از مهم ترین اقدامات انجام شده در قانون جدید در مقایسه با قانون قبل، تغییر نهاد تنظیم گر، از نهاد فرابخشی سازمان برنامه و بودجه به یک نهاد بخشی مانند وزارت صنعت بود. بر این اساس، در مهم ترین تغییر صورت گرفته در این قانون، تعیین حد نصاب ساخت داخل از شورای اقتصاد به وزیران مربوطه سپرده شد. موضوعی که به طور بالقوه، امکان تسهیل در ارجاع کار بیشتر و افزایش کارآمدی قانون را میسر می ساخت. اما باز این موضوع به دلیل چالش هایی نظیر همکاری نکردن دیگر وزارتخانه ها با وزارت صنعت، چندان اثربخش نبود. به گفته سخنگوی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی، یکی از تحولاتی که در اصلاحیه سال ۹۱ عملاً مورد بی توجهی قرار گرفت، موضوع مخلوط شدن خریدهای غیرپروژه ای با خریدهای پروژه ای دستگاه ها بود. این موضوع سبب می شد تا رعایت ضریب ۵۱ درصدی برای استفاده از توان تولید داخل در لیست هزینه پروژه ها تحت الشعاع قرار گیرد. از سوی دیگر تجربه واگذاری نقش تنظیم گری در این قانون نیز در عمل تجربه ناموفقی بود. چرا که نقش این وزارتخانه در اجرای قانون، عمدتاً به یک نقش مکاتبه ای، برقراری جلسات و تقاضای رعایت محدود شد. در این قانون دستگاه ها موظف شدند لیست کالاهای مورد نیاز خارجی را که مشابه داخلی دارد با تایید وزارت صنعت تامین کنند. این اقدام مستلزم آن بود که فهرستی از کالاهای تولید داخل هر ۶ ماه یک بار به روز رسانی شود. همین موضوع به یکی دیگر از نقاط ضعف قانون تبدیل شد چرا که به روزرسانی فهرست یادشده مستلزم هماهنگی با طیف بزرگی از تولیدکنندگان بود. هم چنین رسیدگی به پروژه ها و سنجش هزینه ۵۱ درصدی آن ها در کالاها و خدمات داخلی نیز به مجموعه بزرگی از نیروی انسانی کارآمد و ترتیبات بوروکراسی نیاز داشت و دارد که هزینه زا، بعضاً سلیقه محور و نیز ناقص خواهند بود. در این زمینه ارزیابی عرضه کنندگان داخلی، رتبه بندی آن ها و نیز نظارت بر این رده بندی، طبق منطقی که این قانون دنبال می کند مورد نیاز بود که قانون جدید به آن بی توجه بوده است. کما این که رعایت این ترتیبات نیز در عمل، کار بسیار دشواری است. از سوی دیگر همان طور که در اهداف این قانون بدان اشاره شد، طبیعی است که انتقال فناوری به عنوان یکی از نتایج اجرای این قانون در نظر گرفته شود. در این زمینه، باید اذعان داشت که قانون جدید تصویب شده در مجلس، به طور کلی از در نظر گرفتن ساز و کارهایی که این مهم را تامین کند، بی بهره است. حتی باید گفت قانون جدید نسبت به قانون سال ۷۵ عقبگرد نیز داشته است. در آن جا و در تبصره ۲ ماده ۲ قانون قید شده بود که: «به منظور ایجاد فرصت کافی برای محققین و مبتکرین داخلی در تامین نیازهای تکنولوژیک، تجهیزات و مواد اولیه مورد نیاز کشور کلیه دستگاه های اجرایی موظف هستند حداقل شش ماه قبل از برگزاری مناقصه لیست انواع تکنولوژی ها، تجهیزات و مواد اولیه مورد نیاز خود را در اختیار سازمان پژوهش های علمی و صنعتی ایران قرار دهند. این سازمان موظف است در کمتر از یک ماه لیست فوق را منتشر و به اطلاع کلیه محققین و مبتکرین کشور برساند.» بنابر اظهارات سخنگوی کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی، در آسیب شناسی قانون حداکثر فعلی موارد اساسی دیگری از جمله بی اطلاعی دستگاه های اجرایی از قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تامین نیازهای کشور و نحوه اجرای آن، عدم نظارت دستگاه های مسئول، عدم تهیه آیین نامه های این قانون، فقدان یک مرجع تخصصی برای قضاوت در مورد تشابه محصولات وارداتی با تولیدات داخلی، مقید کردن اعتبارات اسنادی توسط کارفرمایان در برخی موارد و تاکید بر استفاده صرف از تامین کنندگان اروپای غربی در متن اعتبارات اسنادی و نیز فرایند بعضاً غیرشفاف و فسادزای برگزاری مناقصات پاکتی وجود دارد.

نمونه هایی از انحراف های قانون در عمل؛ واردات میلیارد دلاری

نتیجه نارسایی های یاد شده منجر به انحراف این قانون در عمل شده که به نمونه آن ها در گزارش ارسالی کمیسیون حمایت از تولید داخل به مجلس اشاره شده است. به عنوان مثال، می توان به خرید خارجی توربین، مبدل، شیرآلات الکتروموتور در پروژه نیروگاه های هریس اسلام آباد غرب به مبلغ ۴۲۰ میلیون یورو اشاره کرد در حالی که شرکت های داخلی مپنا، ایرکولر آبان، کاوه مبدل، آذراب و ماشین سازی اراک توانمندی ساخت محصولات فوق الذکر را داشته اند. خرید خارجی مبدل حرارتی الکتروموتور، توربین همزن، شیرآلات کوره پمپ در پروژه پالایشگاه خلیج فارس از کشورهای کره جنوبی، ایتالیا و هند به ارزش تقریبی ۴۰۰ میلیون یورو نیز نمونه های دیگری است که می توان اشاره کرد. در حالی که شرکت های داخلی ایر کولر آبان، فاتح صنعت کیمیا، طلایه داران صنعت فرایند و شرکت جهان، توانمندی تولید محصولات فوق الذکر را داشته اند.

خرید خارجی پمپ، شیرآلات، مبدل، تابلوی برق الکتروموتور در پروژه نیروگاه مازندران، یزد، خرم آباد و رودشور از کشورهای آلمان و ایتالیا به ارزش تقریبی ۳۵۰ میلیون یورو نمونه قابل اشاره دیگری است. در حالی که شرکت های داخلی پمپ ایران، پتکو، دمافین، آذراب، گرماگستر، جمکو و میراب، از توانمندی ساخت محصولات فوق الذکر برخوردار بوده اند.

۴ ایراد ساختاری قانون

اگر چه تمامی موارد یادشده، ناظر به آسیب هایی بوده که تاکنون از محل اجرای ناقص قانون یا بهتر بگوییم تدوین یک قانون بد (از منظر دیدن ساز و کارهای اجرایی) به تولید داخلی وارد شده است، با این حال مروری اساسی، بیانگر ایرادات ساختاری این قانون در ۴ بعد است. در ادامه به این ۴ بعد خواهیم پرداخت و پیشنهادهای کارشناسی درباره هریک را مطرح خواهیم کرد. توجه به این نکات از آن جا ضرورت مداقه پیدا می کند که هم اینک پیش نویس قانون، در مجلس تهیه شده و در انتظار بررسی و رای مجلس است.

۱-عدم انتخاب شاخص مناسب برای اندازه گیری عمق ساخت داخل: می توان گفت یکی از چالش های اساسی این قانون از ابتدا، تعریف و اندازه گیری عمق ساخت داخل محصولات و خدمات بوده است. در ادبیات علمی، سهم داخلی در یک کالا یا خدمت، به معنای سهم ارزشی خلق شده در داخل مرزهای جغرافیایی یک کشور و توسط نیروی انسانی همان کشور، در تولید کالا یا خدمت مذکور است. اگر چه این تعریف بسیار ساده و قابل فهم است اما اندازه گیری آن بسیار دشوار و پیچیده است. با این حال، آن چه در پیشینه اجرای این قانون مشاهده می شود این است که تا کنون اندازه گیری سهم داخلی، مبتنی بر رویکرد «کالا محور» بوده و همواره تلاش شده است تا فهرستی از کالاهای ایرانی تهیه شود. در این رویکرد، هیچ جایگاهی برای خدمات وجود ندارد و در نتیجه بخش قابل توجهی از اقتصاد مورد بی توجهی قرار گرفته است. سهم نیروی انسانی ایرانی نیز در تولید کالا مغفول مانده و صرفا به تولید کالا در محدوده جغرافیایی ایران توجه شده است. از طرف دیگر فرایند تشخیص کالای ایرانی نیز «نهاد محور» بوده است. به بیان دقیق تر اندازه گیری سهم تولید داخل از طریق بازدیدهای کارشناسی توسط کارشناسان یک نهاد همچون وزارت صنعت، معدن و تجارت انجام شده که اشکالات فراوانی را به همراه داشته است. اشکالاتی که این روش سنتی دارد عبارت است از:

۱-۱- عدم اندازه گیری دقیق میزان واردات، خرید تجهیزات از داخل، دستمزد به کارگر ایرانی در محاسبه تولید داخل)

۱-۲- بی توجهی به زنجیره تامین کالا (در رویکرد «کالا محور» زنجیره تولید کالا اهمیت چندانی ندارد و در نتیجه شرکت ها به سرهم بندی و تمرکز بر حلقه آخر زنجیره تولید متمایل می شوند).

۱-۳- غفلت از نیروی انسانی (تحقیق و توسعه و مشارکت نیروی انسانی ایرانی در فرایند تولید کالا یا خدمت مهم ترین عاملی است که باید در سنجش تولید داخلی به آن توجه شود.)

۱-۴- فرایند تشخیصی سلیقه محور و فسادزا (در حال حاضر تیم کارشناسی بر اساس بازدیدهای میدانی و بررسی اسناد و مدارک شرکت ها در مورد سهم تولید داخل در تولید کالاها اظهار نظر می کنند)

۱-۵- هزینه بسیار زیاد بررسی تولید داخل و به روز رسانی آن (در حال حاضر تشخیص کالای ایرانی بر اساس اظهار نظر کارشناسی انجام می شود. در این فرایند برای ارزیابی هریک از کالاهای یک شرکت، یک تیم ارزیاب باید در یک مدت نسبتا طولانی، فرایند تولید کالای مذکور را بررسی کند که بررسی مجدد آن بسیار هزینه زا است)

۱-۶- عدم امکان حمایت از تولید داخل (با توجه به رویکرد فعلی، در بهترین حالت فهرستی از کالاهای ایرانی، تعیین می شود و محدودیت هایی برای واردات این کالاها اعمال می گردد. اما مسئله این جاست که عملا امکان جلوگیری از واردات این کالاها وجود ندارد چرا که به سادگی و با ایجاد تغییرات جزئی در یک کالا می توان کالای مذکور را با عنوانی متفاوت وارد کرد)

۲- ضعف مکانیزم های کشف تخلفات: می توان گفت که این قانون تا کنون به دلیل ضعف در پرداختن به جزئیات اجرایی، به تناظر در تعریف مکانیزم های کشف تخلفات نیز ناکام مانده است. در این قانون و پیش نویسی که هم اینک در مجلس برای اصلاح آن در دست بررسی است، مکانیزم مناسبی برای کشف تخلفات در نظر گرفته نشده و صرفا یک هیئت ناظر برای نظارت بر این قانون و بررسی شکایات تعیین شده است. طبیعی است وجود این خلأ سبب خواهد شد که امکان اندکی برای کشف تخلفات وجود داشته باشد و در نتیجه تخلفات نسبتا گسترده ای مرتبط با قانون انجام شود که به نمونه های آن اشاره شد. به علاوه اگر شکایتی هم مطرح شود هیئت ناظر که اشاره شد، صرفا از منظر شکلی می تواند تخلفات را بررسی کند و امکان ورود محتوایی به تخلفات را ندارد. بنابراین بررسی های این هیئت نیز به نتایج چندان صحیحی منجر نخواهد شد.

۳- فقدان ضمانت اجرایی در قانون: تجربه ۲۵ ساله از عدم اجرای این قانون نشان می دهد، پای بندی به قانون، زمانی محقق خواهد شد که نقض آن ها هزینه های قابل توجهی برای دستگاه و افراد حقیقی تصمیم گیرنده به همراه داشته باشد. با این حال تا کنون و همچنین در پیش نویس آماده شده فعلی در مجلس، مشاهده می شود که در صورت نقض قانون هیچ مسئولیتی متوجه افراد حقیقی یا حقوقی مشارکت کننده نخواهد بود. این مکانیزم معیوب، افراد را برای نقض قانون تشویق می کند.

۴- بی توجهی به سامانه «پروژه‌ها، مناقصات و قراردادها» به عنوان مهم ترین رکن موفقیت این قانون: به جرئت می توان گفت که موفقیت این قانون در گرو تعریف صحیح پروژه ها و انجام آن هاست. متناظر با این موضوع می توان گفت که مهم ترین محور شفافیت در این قانون شفافیت فرایند تعریف، اجرا و اتمام پروژه هاست. در این زمینه پیش نویسی که هم اینک در مجلس مطرح شده، به سامانه ای که در خصوص پروژه ها، روند انجام پروژه را شفاف کند، بی توجه است. این در حالی است که بخش قابل توجهی از مشکلات بنگاه های داخلی که در حال حاضر امکان ارتقا و گسترش فعالیت ها را از آن ها سلب کرده ناشی از فرایندهای معیوب و غیر شفاف در تعریف و انجام پروژه ها از سوی دولت و کارفرمایان دولتی است. به عنوان مثال، از جمله مفاسد موجود در این فرایند می توان به مشخص نبودن ورود شرکت ها به بلک لیست، مشخص نبودن روند اعلام مناقصات، اعلام مناقصه در آخرین فرصت و نبود فرصت برای ارائه پیشنهاد، لابی و فساد در فرایند ارائه پاکت به صورت دستی، ارتباط و لابی عامل برنده شدن مناقصه اشاره کرد.

۴ پیشنهاد اساسی برای به اجرا رساندن قانون

به تناظر ایرادات ساختاری، می توان به ۴ محور پیشنهادی برای ایجاد تحول در سازو کارهای اجرایی این قانون اشاره کرد:

۱- اندازه گیری توان داخل با رویکرد «بنگاه محور» و به صورت سیستمی: بهترین راهبرد برای اجرای این قانون این است که مسئولیت استفاده از توان داخل به عهده شرکت های پیمانکار باشد و منفعت شرکت ها در رعایت این قانون باشد. در این راستا، بهترین ابزار استفاده از مالیات های مرتبط با ارزش افزوده است. بر این اساس در کلیه قراردادهایی که دستگاه اجرایی با پیمانکار بخش خصوصی منعقد می کند می توان با فرض این که شرکت پیمانکار حداقل ۵۱ درصد از ارزش افزوده را در ایران ایجاد کرده، از این میزان بخش قابل توجهی به عنوان مثال ۶۰ درصد به عنوان مالیات کسر کرد. حال اگر شرکت اثبات کند که در تمامی قراردادها و خریدهای خود قانون را رعایت کرده و از حداکثر توان داخل بهره جسته است، می توان بخش قابل توجهی از این مالیات را به او بازگرداند. همچنین می توان سازو کاری ترتیب داد که هر شرکت ایرانی که در سامانه ثبت شرکت ها ثبت شده باشد با توجه به عملکرد سالانه خود یک امتیاز به عنوان «امتیاز داخلی سازی» دریافت کند. این امتیاز از دوبخش تشکیل می شود که مجموع آن ها نشان دهنده امتیاز یک شرکت است. بخش اول که «امتیاز خلق ارزش مستقیم» نامیده می شود، نشان دهنده سهم مستقیم شرکت در داخلی سازی است و بخش دوم تحت عنوان «امتیاز زنجیره تامین» مربوط به زنجیره تامین شرکت است. به بیان دقیق تر علاوه بر تولید مستقیم، در صورتی که شرکت طی سال در زنجیره تامین خود از شرکت های ایرانی استفاده کند از امتیاز بیشتری برخوردار خواهد بود. بستر سخت افزاری اجرای همه این عملیات نیز کاملاً اجرایی است و می تواند در سامانه مالیات بر ارزش افزوده که هم اینک در حال کار است به جریان بیفتد. در این سامانه و در شرایط کنونی، شرکت ها باید اظهارنامه مالیاتی و مدارک خود را در بازه های زمانی سالانه ثبت کنند.

مزایای این روش نوین و پیشنهادی عبارت است از:

۱-۱- کاهش فساد و پرهیز از برخورد سلیقه‌ای: در این روش اندازه گیری توان داخلی با استفاده از داده های مالیاتی و در یک بستر الکترونیکی اتفاق می افتد. بنابراین امکان برخورد سلیقه‌ای افراد اساسا بی معنی خواهد بود. به علاوه با توجه به حذف فرایند کارشناس محور، فسادهای ناشی از آن که ممکن است در ارتباط بین کارشناس و تولید کننده به وجود آید به طور کلی از بین می رود.

۱-۲- به روزرسانی مستمر و بدون هزینه: در این روش، امتیاز تولید داخل به طور سالانه و بدون نیاز به صرف زمان فراوان و همچنین بدون صرف هزینه امتیاز دهی می شود. در واقع امتیاز ساخت داخل برای تمامی شرکت های ایرانی ثبت شده در سامانه مالیاتی محاسبه خواهد شد.

۱-۳- افزایش عمق داخلی سازی: در این روش، علاوه بر خلق ارزش مستقیم شرکت ها، ارتباط آن ها با سایر شرکت های ایرانی که سهم تولید داخل مناسبی دارند نیز در امتیاز آن ها موثر است. به بیان دیگر در صورتی که این روش به کار گرفته شود، تمامی شرکت ها تلاش خواهند کرد تا در زنجیره تامین خود از شرکت های ایرانی با امتیاز بیشتر استفاده کنند. به بیان دقیق تر بازار تقاضا برای شرکت های ایرانی توسعه خواهد یافت.

۲- مکانیزم عمومی (سوت زنی) و حمایت قانونی و تشویقی از وی: یکی از بهترین ضمانت های اجرایی قانون، امروزه استفاده از سازو کارهای نظارت عمومی است. لذا از این مکانیزم نیز می توان در زمینه اجرایی شدن قانون حداکثر استفاده از توانمندی های داخلی استفاده کرد. طبق این روش، کلیه افراد حقیقی و حقوقی مجاز خواهند بود با ارائه مدارک، تخلفات به وجود آمده را گزارش نمایند و در صورتی که تخلف مذکور اثبات شود از محل عوایدی که به دست می آید مبلغی به عنوان پاداش به فرد حقیقی یا حقوقی گزارش کننده تعلق می گیرد. این مکانیزم سبب می شود تمامی افراد اعم از افراد شاغل در شرکت پیمانکار یا کارفرما و همچنین شرکت های رقیب انگیزه کافی برای افشای تخلفات داشته باشند. هم چنین با توجه به این که این افراد از نزدیک با مسئله آشنا هستند و احاطه محتوایی به پروژه ها دارند در این حالت نظارت از صورت شکلی به نظارت محتوایی تبدیل خواهد شد.

۳- اما در خصوص ضمانت اجرای قانون: بر این اساس، در متن قانون باید تخطی از این قانون برای افراد حقیقی جرم تلقی شده و مجازاتی برای آن تعیین شود. به عنوان مثال در صورتی که قرارداد بدون ثبت اطلاعات در سامانه ها منعقد شود، مدیران بخش حقوقی و قراردادها و همچنین مدیر ارشد دستگاه مجرم شناخته شوند و باید کسری از مبلغ قرارداد را به عنوان جریمه پرداخت کنند. هم چنین علاوه بر مکانیزم های تنبیهی و الزام آور برای اشخاص حقیقی، باید هویت حقوقی دستگاه نیز در صورت تخطی از قانون جریمه شود که این موضوع می تواند در قالب کاهش بودجه یا عدم تخصیص بخشی از آن در سال های آتی به عنوان جریمه در نظر گرفته شود.

۴- شفاف سازی مناقصات پروژه ها: همان طور که در متن گزارش و نیز بخش ایرادات ساختاری اشاره شد، شفاف سازی مناقصات پروژه ها اهمیت بسیار بالایی در اجرای قانون حداکثر استفاده از توانمندی های داخلی و حمایت از کالای ایرانی خواهد داشت. لذا در این زمینه پیشنهاد می شود که تمامی مراحل انجام پروژه ها شامل مناقصات، عقد قرارداد، تعاملات حین پروژه، پرداخت ها و اتمام پروژه به همراه اسناد و مدارک مربوط به هریک از این موارد صرفا از طریق این سامانه انجام شود و با استفاده از سازو کارهایی که در بخش های قبل توضیح داده شده دستگاه ها ملزم به انجام این کار شوند. در این خصوص، در صورتی که عموم مردم امکان دسترسی به اطلاعات این سامانه را داشته و از سازو کارهای نظارت عمومی استفاده شود، امکان نقض قانون به شدت کاهش خواهد یافت و بخش قابل توجهی از فسادهای موجود در فرایند انجام پروژه ها از بین می رود. در صورت وجود چنین بستری است که رعایت قانون در مفاد قراردادها و همچنین تخطی از قانون قابل شناسایی خواهد بود. در غیر این صورت، و در فقدان این سامانه، عملا امکان سنجش شاخص های قانون که موفقیت قانون بر آن ها استوار است وجود نخواهد داشت.

جدول متوسط [شماره ۷۱۱۸]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی: ۱- مضیقه - کشتی جنگی - عقاب سیاه - بازنگری ۲- بزرگان - قمر - نخست - جدید خارجی - لباس مرده ۳- بانوی فرانسوی - نظر - تابناک - آتش - رفوزه ۴- از واحدهای زمان - لطافت و نازکی - رفیق - وعده شب ۵- دربست کارخانه - جنبش - هماهنگی - پرنده آش سردکن ۶- همچنین - ابتدا - صدای زنبور - زاپاس - گفتار بیهوده ۷- میوه گرمسیری - ماده ای که برای محافظت البسه پشمی از بیدزدگی استفاده می شود - قانون چنگیز - رود ناشنوا ۸- مردار - ننگ - نسبه نیست - حیله ۹- برگ برنده - پایتخت اروپایی - پل - جغد - امتداد ۱۰- سرحد - طایفه - زادگاه نیما - جوانمرد - پادشاهان ۱۱- آژانس خبری - گذرگاه - گیشه - تصویر

عمودی: ۱- فرمانروا - رفیع ۲- سود حرام - نوعی بستنی - فلزگلوله ۳- طریق - بزرگنمایی تصویر - طلا ۴- مهربانی - آرایش ۵- بالش - همسطح ۶- مادر - مهراس - جد ۷- پسوند شباهت - مفید - از اقوام ایرانی ۸- سگ بیمار - نژاد ۹- گریبان - نوعی کفش پاشنه دار ۱۰- عدد فوتبالی - آبله - ایتالیای سابق ۱۱- رنگ - صمغ - رایحه ۱۲- فرومایه - سوراخ ۱۳- حکایتگر - بعید ۱۴- از ما بهترون - زرنگی - قوم باستانی ۱۵- کیش - آخرین رقم سمت راست هر عدد طبیعی - دفع مزاحم ۱۶- آهسته - سمت چپ ۱۷- سر - شهر صنعتی ۱۸- منقار - دارایی - فراخ ۱۹- پیروزی - گوسفند جنگی - درخت انگور ۲۰- ابزار نجار - بسامد

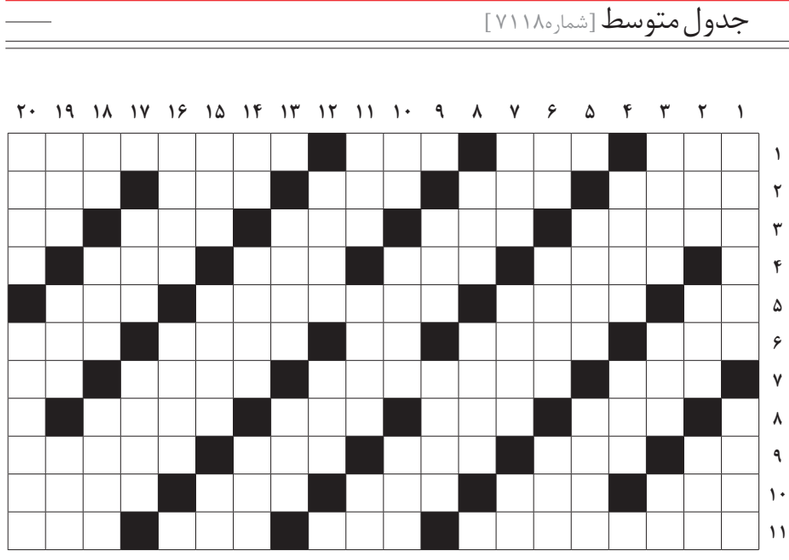

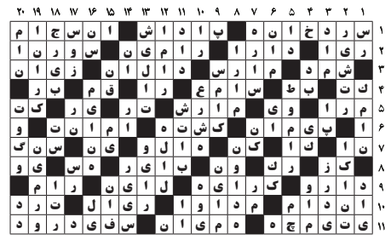

حل جدول شماره ۷۱۱۷

جدول سخت [شماره ۳۲۸]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- پرنده ای وحشی و حلال گوشت - روغن نخل - صاف و مسطح - عقیق سلیمانی ۲- تیرپیکاندار - نوعی زردآلو - تبعیت کردن - مجسمه عظیم الجثه که جزو عجایب هفتگانه باستانی است ۳- آش آرد - پشه - باردار ۴- شهری در آذربایجان غربی - بخشی از روده بزرگ - نادر و کمیاب - حدنهایی ۵- از وعده های غذایی - گل شب بو - فیلسوف اسپانیایی که از طرفداران ارسطو بود ۶- مضمون داستان - تازه ترین اثر داستانی مصطفی مستور - برای نشان دادن درد بر زبان می آورند ۷- ریشه بسیاری از ناهنجاری های اجتماعی است - ارز مرجع در مبادلات بین المللی - سنگدلی و بی رحمی ۸- رها و آزاد - معبود - فیلمی دیدنی به کارگردانی ویلیام وایلر - دارای نیروی چسبندگی ۹- نام سه تن از پادشاهان اسکاتلند بود - بیش از اندازه - صورتی مایل به نارنجی ۱۰- برجستگی مارپیچ داخل سوراخ مهره - مهلت دادن - بی توجه و بی خیال - راننده ۱۱- درخشنده روی - دلیل و نشانه - برتری - ایالتی در آمریکا.

عمودی: ۱- نام علمی اسهال خونی - گل سرخ ۲- رام نشده! - از سرداران بهرام چوبین - ارتعاش ۳- خستگی ناپذیر - قیمتی ۴- مربوط به جامعه - قیمت ۵- رئیس شکارچیان ۶- پشتیبان - خلافکار ۷- بلندترین نقطه در مدار هر ستاره - بیماری جذام - درختچه ای گرمسیری ۸- قومی ایرانی - از ابزار خیاطی - آفرین ۹- ایالتی دیگر در آمریکا - سخن، گفتار ۱۰- جفتک - درد صدا دار ۱۱- غارت و چپاول - پوپک ۱۲- پوست میش دباغی شده - خداوندی ۱۳- درختچه ای زینتی - پنجمین ماه سریانی - تیره و کدر ۱۴- وقتی نون از اون بگیری! - از علوفه - حلق ۱۵- نوعی خط نوشتاری اسلامی - پای از کار افتاده ۱۶- نام آتشکده ای معروف بوده در آذربایجان ۱۷- نشانه ویژه - فیلمی ساخته الیا کازان، کارگردان بزرگ سینمای آمریکا ۱۸- از سرداران ایرانی در روزگار کیقباد - یون منفی ۱۹- اسب سیاه - صدا - صدای پنچری ۲۰- مفلوج - سنتی نیکو برای زیبایی و حفظ محیط زیست.

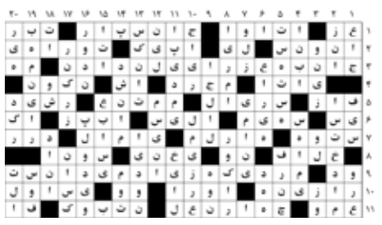
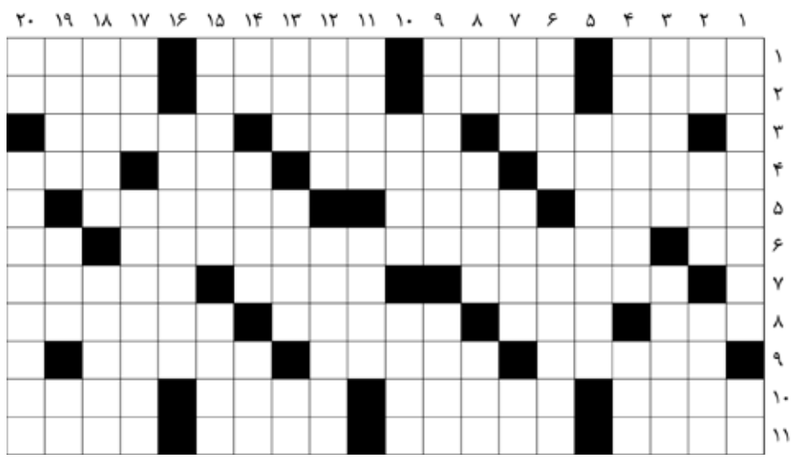
حل جدول شماره ۳۲۷